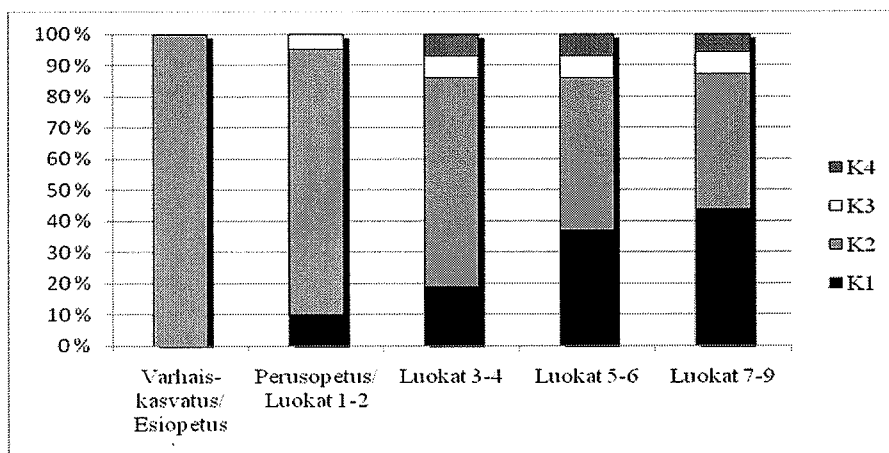

Lausunto kotimaisten kielten kielikylpyohjelmien toteuttamisesta ja perusopetuksen tuntijaosta

Taustaa

Suomessa on vuodesta 1987 lähtien toteutettu kotimaisten kielten varhaista täydellistä kielikylpyä. Varhainen täydellinen kielikylpy on opetusohjelma, joka kattaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja koko perusopetuksen. Kielikylpy aloitetaan 3-6 vuoden iässä ja kielikylpyohjelman rakenne on kuvion 1 mukainen eli varhaiskasvatus ja esiopetus tapahtuvat kokonaan kielikylpykielellä. Perusopetuksen alkaessa alkaa myös opetus oppilaan äidinkielellä (koulun opetuskielellä) ja tämä opetus lisäytyy tasaisesti koko perusopetuksen ajan. Kotimaisten kielten kielikylpy on monikielisyysohjelma, jossa opiskellaan myös muita kieliä jo varhain. Kielikylpyopetus perustuu kansainvälisten tutkimuksen kautta kehitettyihin periaatteisiin ja Suomessa toteutettavaa kielikylpyä on tutkittu ja kehitetty laajasti erityisesti Vaasan yliopistossa (www.uwasa.fi/kielikylpy), joka myös perus- ja täydennyskouluttaa kielikylpyopettajia.

Kotimaisten kielten kielikylpy on nyt voimassa olevassa opetussuunnitelmassa määritelty erityisen koulutustehtävän mukaiseksi opetukseksi ja siinä noudatetaan valtioneuvoston vahvistamaa tuntijakoa. 2000-luvulla kotimaisten kielten kielikylpy mainittiin ensimmäistä kertaa valtakunnallisessa opetussuunitelmadokumenteissa.

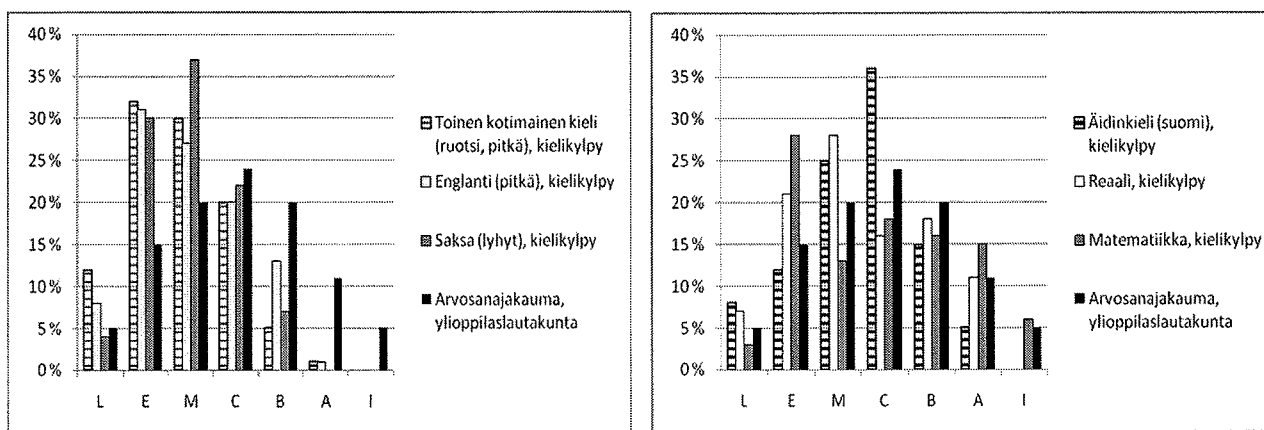
Kuvio 1. Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpyohjelma. (K1 = Koulun opetuskieli, oppilaan äidinkieli, K2 = Kielikylpykieli, K3 = pakollinen A1-kieli, K4 = vapaaehtoinen A2-kieli)

Kielikylvyn monikielisyysohjelman toteuttaminen vuosina 1987-2006

Vuosina 1987-2006 kotimaisten kielten kielikylpyohjelmissa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tuntimäärää opetettiin molemmilla opetuskielillä siten, että ensimmäisinä kouluvuosina 80–100 % oppiaineen tuntimäärästä annettiin kielikylpykielellä (ks. kuvio 1; Buss & Mård 1999). Tämä siksi, että kielikylvyssä luku- ja kirjoitusopetus tapahtuu ensin kielikylpykielellä. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tuntimäärästä noin puolet opetettiin koulun opetuskielellä ja noin puolet kielikylpykielellä. Koulun opetuskielestä opiskeltiin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä, ja kielikylpykielestä opiskeltiin A-kielen oppimäärä tai sitä laajempi oppimäärä, jonka tavoitteet ja sisällöt muistuttivat ruotsi (suomi) toisena kielenä -oppimäärää. Kielikylpykielen merkitseminen todistuksiin vaihteli kouluittain (esim. kielikylpykieli ruotsi, A-ruotsi, B-ruotsi), koska mitään valtakunnallista erityiskäytännettä liittyen

kaksikielisiin opetusohjelmiin ei ollut. Vieraita kieliä opiskeltiin kotimaisten kielten kielikylpyohjelmissa yleisopetuksen kieliohjelman mukaisesti siten, että A1-kieli aloitettiin yleensä 1. tai 2. luokalla (viimeistään 3. luokalla) ja vapaaehtoinen A2-kieli luokalla 4 tai 5. *Kielikylpykieltä opetettiin alakoulussa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sekä sisältöaineiden tuntimäärien mukaan (luokka-asteen mukaan vähintään 50 % aineenopetuksesta kielikylpykielellä), jolloin siihen ei käytetty A-kielten tuntimäärää. A1- ja A2-kielinä opetettiin muita kieliä kuin kielikylpykieltä. Yläkoulussa kielikylpykieltä opetettiin B1-kielen tuntimäärän puitteissa, ja äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunneilla opetettiin koulun opetuskieltä. Muita kuin kieliaineita opetettiin laajasti sekä koulun opetuskielellä että kielikylpykielellä.*

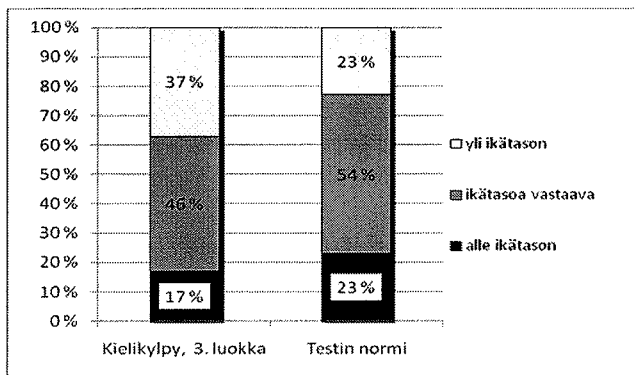
Yllä kuvatulla opetusohjelmalla ja tuntijaolla saavutettiin erittäin hyviä oppimistuloksia niin oppilaiden äidinkielessä, kielikylpykielessä, vieraissa kielissä kuin myös eri oppiaineissa. Näitä tuloksia on julkaistu lukuisissa väitöskirjoissa, muissa opinnäytteissä ja tutkimusraporteissa sekä artikkeleissa (kootusti esim. julkaisuissa Laurén 1999 ja Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007). Alla (kuvio 2) tuoreimmat tulokset yllä kuvattua opetusohjelmaa käyneiden vaasalaisten kielikylpyoppilaiden menestymisestä ylioppilaskirjoituksissa (Bergroth 2007; Mård-Miettinen 2010).

Kuvio 2. Ruotsin kielen varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn vuoteen 2007 mennessä osallistuneiden oppilaiden tulokset toisen kotimaisen kielen, ruotsin (97 oppilasta), englannin (97 oppilasta), saksan (27 oppilasta), äidinkielen (suomi) (102 oppilasta), reaalin (83 oppilasta) ja matematiikan (67 oppilasta) kokeissa sekä ylioppilaslautakunnan laatima arvosanojen normaalijakauma. Oppilaat ovat käyneet kuviossa 1 kuvattua kielikylvyn monikielisyysohjelmaa vuosien 1987-2006 tuntijaon mukaisesti.

Kuvion 2 ylioppilaskokeiden tulokset reaalikokeen ja matematiikan kokeiden osalta osoittavat, että kahdella kielellä saatu perusopetus on kartuttanut kielikylpyoppilaiden aineenhallintaa siinä missä yksikielinen perusopetuskin. Lisäksi se osoittaa, että kielikylvyn käyneet oppilaat pystyvät ilmaisemaan kahdella kielellä hankkimansa aineenhallinnan täysipainoisesti suomen kielellä. Kielikylpy on myös johtanut siinä mielessä monikielisyyteen, että se on antanut oppilaille erinomaisen taidon useassa kielessä, vaikka kielitaitoa mitataan ylioppilaskokeen kaltaisella mittarilla, jossa korostuu enemmän formaalinen kielitaito kuin kielikylvyn tavoitteena oleva funktionaalinen, toiminnallinen kielitaito.

Kuviosta 2 ilmenee myös, ettei vuosina 1987-2006 toteutettu varhainen kielikylpy ole vaarantanut oppilaiden äidinkielen taitoja. Täten ylioppilaskokeiden tulokset mukailevat ja tukevat Elomaan väitöskirjassaan (2000) esittämiä johtopäätöksiä kielikylpyoppilaiden äidinkielen taitojen osalta. Myös Vaasan kaupungissa kolmannen luokan keväällä tehtävän Ala-asteen lukutestin (ALLU, Lindeman, 1998) tulosten perusteella kielikylpyoppilaiden luetun ymmärtäminen kehittyy nopeasti ikätasoa vastaavaksi myös suomen kielessä (kuvio 3), vaikka luku- ja kirjoitusopetus annetaan ensin ruotsin kielellä.

Kuvio 3. Vaasalaisten ruotsin kielen varhaista täydellistä kielikylypyyn osallistuneiden oppilaiden (304 oppilasta) tulokset alasteen lukutestissä (ALLU) 3. luokalla vuosina 2003–2009 (Mård-Miettinen 2010).

Kuvio 3 osoittaa, että vuosien 2003–2009 ALLU-testissä jopa 83 % kielikylypyoppilaista saavutti ikätason mukaisen tai yli ikätasoa olevan tuloksen luetun ymmärtämisessä. Vain 17 % kielikylypyoppilaista jäi 3. luokalla luetun ymmärtämisessä alle ikätason. Myös Åbo Akademin vuosina 2005–2006 toteuttama tutkimus 5 helsinkiläisen kielikylypykoulun 6. luokilla osoitti, että tutkimukseen osallistuneet 493 kielikylypyoppilasta suoriutuivat äidinkielen testeissä (sanasto, kielioppi, luetun ymmärtäminen ja ainekirjoitus) samalla tavoin tai paremmin, kuin samojen koulujen yksikieliseen yleisopetukseen osallistuvat oppilaat (Swanström 2008).

Kielikylyvyn monikielisyysohjelman nykytilanne

Edellisen valioneuvoston tuntijakoasetuksen laatimisen yhteydessä asetuksen (1435/2001) lukuun 3 kirjattiin pykälä (§8), joka vaikutti vuodesta 2006 lähtien kielikylypyohjelman toteuttamiseen. *Asetuksessa määritellään, että äidinkielen ja kirjallisuuden sekä A-kielen yhteenlasketusta tuntimäärästä puolet (29 vvt) tulee opettaa koulun opetuskielillä.* Tällä hetkellä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tuntimäärää opetetaan molemmilla opetuskielillä siten, että ensimmäisinä kouluvuosina 80–90 % oppiaineen tuntimäärästä opetetaan kielikylypykielellä. Koulun opetuskielestä opiskellaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä, ja kielikylypykielestä opiskellaan A-kielen oppimäärä, jonka tavoitteet ja sisällöt opetuksen järjestäjä määrittelee perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2004) mukaan kielikylypyohjelman laajuuden perusteella. Valtioneuvoston asetus sitoo siis kielikylypykielen A-kielen oppimäärään. Kielikylypykieli merkitään todistuksiin A-kieleksi, ja ainakin osa opetuksen järjestäjistä antaa lisäksi oppilaille erillisen todistuksen, jossa selvitetään tarkemmin tavoitteet ja arvioinnin periaatteet. Vieraita kieliä opiskellaan edelleen joissain kotimaisten kielten kielikylypyohjelmissa yleisopetuksen kieliohjelman mukaisesti siten, että A1-kieli aloitetaan 1. tai 2. luokalla (viimeistään 3. luokalla) ja vapaaehtoinen A2-kieli luokalla 4 tai 5. *Koska valtioneuvoston asetus (1435/2001) sitoo A-kielen tuntimäärän kielikylypykieleen, on vapaaehtoisen A2-kielen tarjonta kiinni kunnan mahdollisuudesta osoittaa siihen ylimääräisiä resursseja. Tämä on jo johtanut siihen, että moni kielikylypy tarjoava kunta on päätenyt rajaamaan varhennettua kielikylyvyn kielihojelmia, jolloin kielikylypyä käyvät oppilaat ovat maassamme eriarvoisessa asemassa toisiinsa nähden. Ne kunnat (tietääksemme Helsinki, Turku ja Vaasa), jotka toteuttavat edelleen kuvion 1 tyyppistä monikielisyysohjelmaa ovat pakotettuja sellaisiin järjestelyihin erityisesti luokkien 4–6 osalta, jossa kielikylyvyssä käytettävä eheytetyn opetuksen toteuttaminen hankaloituu runsaan suomenkielisten äidinkieli- ja kirjallisuusopetuksen takia. Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunteja ei jää kuin muutama käytettäväksi kielikylypykielen opettamiseen, jolloin kielikylypykielen kehittäminen ruotsi/suomi toisena kielenä tavoitteiden mukaisesti vaarantuu.*

Pohdittavaksi uutta tuntijakoa valmistelevalle työryhmälle

Valtakunnallisten tuntijakomuutosten vaikutukset kotimaisten kielten kielikylpyohjelmaan

Suomalainen kielikylpy on monikielisyysen tähtäävä kaksikielinen opetusohjelma, jolla on erityispiirteitä. Kuten yllä olevasta tekstistä ilmenee, on vuoden 2001 tuntijakoasetus (noudatettu vuodesta 2006 lähtien) vaikuttanut varhaisen täydellisen kielikylvyn erityispiirteiden ylläpitämiseen. Olisi tärkeää, että työryhmä huomioisi nyt suunnitteilla olevien mahdollisten valtakunnallisten tuntijakomuutosten vaikutukset kotimaisten kielten kielikylpyohjelman toteuttamiseen.

Kielikylpyohjelman erityispiirteet ja tuntijako

Tutkimustulosten huomioiminen kielikylvyn tuntijaossa

- kotimaisten kielten kielikylpyohjelmaa ei vain mukauteta olemassa olevaan valtakunnalliseen tuntijakoon vaan sitä kehitetään tutkimustulosten pohjalta huomioimalla oppilaiden kaksikielisen kehityksen

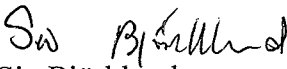
Laajan kielivalikoiman mahdollistaminen kotimaisten kielten kielikylvyn opetusohjelmissa

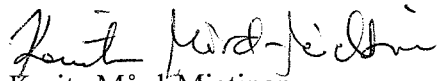
- A-kielen tuntimäärän sitominen kielikylpykieleen poistetaan (asetus 1435/2001): muita kieliä opiskellaan yksikielisen yleisopetuksen kieliohjelman mukaisesti siten, ettei kielikylpykieltä lasketa yhdeksi niistä
- äidinkieli ja kirjallisuus-oppimäärän vuosiviikkotunnit (42 vvt) käytetään koulun opetuskielen ja kielikylpykielen opetukseen siten, että noin puolet annetaan koulun opetuskielellä ja noin puolet kielikylpykielellä

Suomi/ruotsi toisena kielen –oppimäärän hyödyntäminen kotimaisten kielten kielikylpyohjelmassa

- kielikylpykielestä opiskellaan toisena kielenä –oppimäärä, joka myös merkitään todistuksiin ja arviointia ei suoriteta oppimääräpohjaisesti vaan taitotasokriteerien mukaisesti

Vaasassa 15.3.2010

Siv Björklund
FT, Ruotsin kielikylvyn professori
Vaasan yliopisto

Karita Mård-Miettinen
FT, Ruotsin kielen professori (ma)
Vaasan yliopisto

Lähteet

- Bergroth, M. (2007a). Kielikylpyoppilaiden menestyminen ylioppilaskirjoituksissa. Teoksessa S. Björklund, K. Mård-Miettinen & H. Turpeinen (toim.) Kielikylpykirja – Språkbadsboken (ss. 126-134). Julkaisu No 126. Levón-instituutti. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Björklund, S, Mård-Miettinen, K. & Turpeinen, H. (toim.) (2007). Kielikylpykirja – Språkbadsboken. Julkaisu No 126. Levón-instituutti. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Buss, M. & Mård, K. (1999). Ruotsin ja suomen kielen kielikylvyn kartoitus Suomen peruskouluissa lukuvuonna 1998/1999. Vaasan yliopiston julkaisuja. Saatavilla osoitteesta: www.uvasa.fi/materiaali/pdf/isbn_951-683-811-1.pdf
- Elomaa, M. (2000). Suomen ensimmäisten kielikylpyläisten äidinkielliset kirjoitelmat peruskoulussa. Acta Wasaensia 83. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Lauren, Ch. (1999). Språkbud. Forskning och praktik. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 226. Vaasa.
- Lindeman, J. (1998). Ala-asteen lukutesti. Turun Yliopisto: Oppimistutkimuksen keskus.
- Mård-Miettinen, K. (2010). Kielikylpylasten kaksikielisyys (suomi-ruotsi) kehittyminen. Suomalainen monikielisyys ja sen haasteet. Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys ry:n julkaisu 42. (Julkaistaan maaliskuun lopussa 2010.)
- Swanström, T. (red.). (2008). Språkbud – två språk i utveckling. Kielikylpy – kaksi kieltä kehityksessä. Skrifter från svenska institutionen vid Åbo Akademi Nr 6. Åbo: Åbo Akademi.